

Signalement van 13-6-2013 nr. 2^d
Kritiek noordelijke rekenkamer op Energy Valley

13692

3368

SIGNALEMENT

B&W 18 JUN 2013
Het college heeft kennisgenomen van het signalement

M2
2d

RUIMTELIJKE ORDENINGEN EN ECONOMISCHE ZAKEN

Aan : college van B&W
Van : 5.1.2e / 5.1.2e / 5.1.2e
Datum : 14-06-2013
Onderwerp: kritiek noordelijke rekenkamer op Energy Valley

DIENST RO / EZ		
REG. NR. RO13-3763043		
INGEK. 20 JUNI 2013		
DOSS. NR. -1.82: 07.85		
Kopie gez. aan:		
Dir.	Afd.	Paraaf
	BEL	

"Energy Valley valt tegen". Dit was de kop in het Dagblad van het Noorden op 7 juni naar aanleiding van een onderzoek van de Noordelijke Rekenkamer. In de afgelopen 8 jaar zouden de overheidsgelden die in Energy Valley (EV) zijn gestoken niet in voldoende mate economische ontwikkeling in de energiesector hebben opgeleverd. Dezelfde kritiek treft de Sensor Universe en de Friese stichting Water Alliance. Directeur Gerrit van Werven zegt het (in dezelfde krant) te betreuren dat de onderzoekers niet met Energy Valley hebben gesproken. "Daardoor zijn er aantoonbare fouten in de rapportage gesloten." En "Ook sluit hij zich aan bij de reactie van de provincies die stellen dat het onderzoek methodologisch niet deugt."

Ter informatie

Groningen draagt op dit moment jaarlijks € 50.000 bij aan de Stichting Energy Valley op een totaal van ca. € 1,7 miljoen van de publieke partijen. Private partijen dragen daarnaast ca. € 950.000 bij. In fase 1, 2 en 3 (2003-2011), waar de Rekenkamer over rapporteert heeft de gemeente ook gefinancierd. De Gemeente Groningen heeft EV altijd vanuit economische programma's gefinancierd.

Besluitvorming over het werkplan van EV en over begrotingen en jaarverslagen vindt plaats in het Bestuurlijke Overleg Energie Noord Nederland. Sinds 2012 heeft dit overleg geen formele bestuurlijke status meer onder de SNN-paraplu. Waar nodig worden besluiten genomen in de SNN-bestuurscommissie Economische Zaken, naar aanleiding van voorstellen van het energie-overleg. Op 31 mei j.l. is het jaarverslag 2012 van EV goedgekeurd.

Naast het werkplan voor de hele Energy Valley regio heeft de stad Groningen specifieke afspraken met EV gemaakt. Deze specifieke afspraken zijn vastgelegd in de subsidiebeschikkingen van fase 2, fase 3 en fase 4. Energy Valley heeft hierop ook altijd haar activiteiten afgestemd en daarover gerapporteerd (middels werkplannen en jaarstukken). Uit onze cijfers blijkt dat de werkgelegenheid in de energiesector in Groningen (de primaire doelstelling van G-Kracht) in de afgelopen jaren is gegroeid.

Een mogelijke reactie van de gemeente Groningen hierop.

Inderdaad lijkt er methodologisch wel wat af te dingen op het onderzoek van de rekenkamer, veel zaken zijn niet goed meetbaar. Maar wel kan de conclusie worden onderschreven dat Energy Valley meer resultaatgericht zou kunnen werken. De bijdrage van de gemeente Groningen aan EV komt uit het programma G-kracht. Vanuit dat perspectief is de laatste jaren ook gevraagd om een sterkere betrokkenheid van Groningse MKB-bedrijven, Hier slaagt EV tot nu toe onvoldoende in.

Tegelijk kan EV ook worden beoordeeld op de mate waarin ze ondersteunend zijn aan het energieprogramma van de gemeente. Hierin zijn goede en minder goede voorbeelden te noemen.

Het belang van EV kan op verschillende manieren worden gedeut:

- Het stimuleren van economie en werkgelegenheid rond de noordelijke energiecluster;
- "Branding" van Noord-Nederland als regio die van nationaal belang is voor de energievoorziening en in het bijzonder voor de energietransitie.

ROE/2559 (3)

In dat verband is het landelijke energieakkoord waaraan momenteel hard wordt gewerkt een zeer actuele kans om de positie van de Energy Valley regio te bekrachtigen. Daarom ook heeft Energy Valley in opdracht van de noordelijke bestuurders het advies "Transitie in versnelling, versnelling in transitie" geschreven en ingebracht in de onderhandelingen die onder de vleugels van de SER plaatsvinden. In de geest van dit advies heeft EV opdracht gekregen een Noordelijke Energie-agenda op te stellen waarin een beperkt aantal "krachtlijnen" worden uitgewerkt. Dit mede om "er in het najaar bij te zijn" als er mogelijk nieuwe EZ-middelen beschikbaar komen om het nationale energieakkoord uit te voeren.

In het algemeen wordt Energy Valley sterk door de provincies aangestuurd en richt zich derhalve op het strategische niveau. In het recente advies betekent dat inzet op drie speerpunten: (1) strategische inzet Nederlandse gaspositie, (2) programmatische aanpak offshore windenergie, (3) strategische ontwikkeling energie-infrastructuur. Hoewel het recente EV-advies ook een warm pleidooi houdt voor lokale energie-opwekking in de gebouwde omgeving (en de voorwaarden die het Rijk daarvoor moet scheppen), was dit tot nu toe geen speerpunt voor Energy Valley.

Wat de inhoudelijke kritiek van de rekenkamer betreft: het achterblijven van bedrijvigheid betrof ondermeer het niet gerealiseerd zijn van productie van bio-ethanol door Suikerunie en biodiesel in de Eemshaven. Vanuit het stad-Groningse beleid zouden we hierover niet moeten treuren omdat deze biobrandstoffen intussen onder zware kritiek zijn gekomen, als niet efficiënte klimaatmaatregelen en tevens vanwege voedselverdringing.

Doet Energy Valley voldoende voor de stad Groningen?

Indirect is de branding van Noord-Nederland ook goed voor de stad, denk met name ook aan de oprichting van de Energy Academy Europe. Bij verschillende stedelijke projecten en beleidstrajecten zijn medewerkers van EV als experts geconsulteerd en kan het netwerk van EV benut worden. Er zijn projecten en netwerken samen opgezet.

Wat verbeterd zou kunnen worden is dat EV zich explicieter ook richt op maatregelen die voor de stad Groningen (en de andere steden in de EV-regio) relevant zijn, zoals energiebesparing en lokale energieproductie. Hierop werd de 'boot' door EV altijd afgehouden.

Voor ons is het energieprogramma meer en meer leidend, naast het werkgelegenheidsaspect. Daarnaast zijn de energie-kennisprojecten waaraan de stad al ondersteuning verleent van belang. Verder, zoals hiervoor genoemd, kan er worden aangestuurd op een sterkere betrokkenheid op Groningse bedrijven, met name het MKB.

Deze thema's kunnen een onderwerp zijn voor een updategesprek met de directie van Energy Valley.

provincie
groningen

BESTUURSDIENST
reg.nr. RO13.3717538
ingek. 29 MEI 2013
class. 07.121
te beh. door: RO
kopie gez. aan: WTH/SETON ✓

MZ

bezoekadres: Martinikerhof 12

postadres: Postbus 610
9700 AP
Groningen

algemeen telefoonnr.: 5.1.2e

algemeen faxnr.: 5.1.2e

www.provinciegroningen.nl
info@provinciegroningen.nl

Aan de leden van het Bestuurlijk Overleg
Noord-Nederland

DIENST RO / EZ		
REG. NR. RO 13.3717538		
INGEK. 31 MEI 2013		
DOSS. NR.		
Kopie gez. aan:		
Dir.	Afd.	Paraaf
	RO	
	EZ	5.1.2e

RO 13.3717538

Datum : 28 mei 2013
Briefnummer : 2013-22.031/22/V2, PPM
Zaaknummer : 460627
Behandeld door : 5.1.2e
Telefoonnummer : (5.1.2e) 1650
Antwoord op :
Bijlage : 5.1.2e
Onderwerp : Bestuurlijke reactie op het rapport 'Naar een Noordelijke kenniseconomie' Noordelijke Rekenkamer

GEDEPUTEERDE STATEN

Geachte heer, mevrouw,

Hierbij zenden wij een kopie van onze bestuurlijke reactie op het rapport "Naar een noordelijke kenniseconomie" van de Noordelijke Rekenkamer.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Gedeputeerde Staten van Groningen:

, voorzitter.

5.1.2e

, secretaris.

provincie groningen

bezoekadres: Martinikerkhof 12

postadres: Postbus 610
9700 AP
Groningen

algemeen telefoonnr: 050 316 49 11

algemeen faxnr: 050 316 49 33

www.provinciegroningen.nl
info@provinciegroningen.nl

Noordelijke Rekenkamer
t.a.v. Dr. M. Herweijer
Lauwers 14
9405 BL ASSEN

Datum : 28 mei 2013
Briefnummer : 2013-21.821/22/V2, PPM
Zaaknummer : 460627
Behandeld door : 5.1.2e
Telefoonnummer : (050) 316 4016
Antwoord op :
Bijlage :
Onderwerp : Bestuurlijke reactie op het rapport 'Naar een Noordelijke kenniseconomie' Noordelijke Rekenkamer

Geachte heer Herweijer,

Op 17 april 2013 ontvingen wij van u het bestuurlijk rapport '*Naar een Noordelijke kenniseconomie*', met het verzoek om te reageren op de conclusies en aanbevelingen. Na overleg hebben we met elkaar afgesproken om de reactieperiode te verlengen tot en met 27 mei. Met deze brief voldoen wij aan dat verzoek.

Vanwege het feit dat uw rapport drie Noordelijke clusterorganisaties betreft, waar wij als de SNN-provincies nauw bij betrokken zijn, geven wij als Noordelijke Provincies een gelijklopende reactie. Onze reactie is inhoudelijk afgestemd en komt overeen met die van de provincies Drenthe en Fryslân, maar verschilt op detailniveau. Vanwege de strakke planning en de uitval van een aantal vergaderingen is het helaas niet gelukt om een identieke brief te laten ondertekenen door de drie provinciebesturen.

Wij bedanken u voor de toezending van het eindrapport, waarin u inzicht geeft in de structuur van de noordelijke kennisclusters rond energie, sensor- en water technologie en probeert te duiden of de provinciale subsidiebijdragen aan de clusters leiden tot het gewenste resultaat.

Uw rapport is gebaseerd op een uitvoerige studie van documentatie, met name dossiers van het Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN) en de provincies. Uw onderzoek richt zich vooral op de ontwikkeling en de governance¹ van de drie clusterorganisaties. Verder heeft u gekeken naar provinciale en SNN-subsidies aan de clusterorganisaties en aan een negental projecten waarbij kennisinstellingen betrokken zijn. De kennisclusters zelf zijn door u niet geconsulteerd. Op basis hiervan trekt u een groot aantal conclusies en doet u diverse aanbevelingen ten aanzien van clusterorganisaties en projecten.

¹ Governance in de betekenis van waarborgen van samenhang en transparantie in het bestuur en toezicht van een organisatie.

GEDEPUTEERDE STATEN

Het zijn dynamische tijden wat het economisch terrein betreft. De Rijksoverheid trekt zich terug uit het regionaal economisch beleid en de middelen worden schaarser. Als regionale overheden moeten wij steeds meer in gezamenlijkheid met andere partijen tot stand zien te brengen. Wij zijn genoodzaakt om kritisch te kijken naar de inzet van onze instrumenten en naar de rollen en taken van onszelf en van anderen.

In een dergelijk transitieproces moeten wij samen met andere betrokkenen bepalen welke rolverdeling het meest effectief is en hoe we taken het best kunnen organiseren. Feit is, dat wij steeds beter ontdekken hoe we efficiënter kunnen werken en elkaar kunnen aanvullen. U doet aanbevelingen die bij dit proces zeker van pas komen.

Allereerst zullen wij een aantal algemene reacties geven op de door u aangereikte conclusies, daarna zullen we wat specifiek ingaan op de uitkomsten van uw onderzoek per clusterorganisatie, en tot slot geven wij een reactie op uw aanbevelingen.

Algemene reactie

- *Innovatiestimulering*

Zoals u aangeeft in uw rapport, is onze economische strategie erop gericht de transitie te maken naar een kenniseconomie. Een onderdeel van deze strategie is het stimuleren van de samenwerking tussen bedrijven en kennisinstellingen binnen een aantal kansrijke sectoren. De wijze waarop de samenwerking tussen ondernemers, onderwijs/onderzoek en overheid (de drie O's of triple helix) vorm krijgt is mede afhankelijk van de fase waarin clustervorming zich bevindt. Voor het tot stand brengen van innovaties is bijvoorbeeld ook een goed opgeleide beroepsbevolking en een goede verbinding met de kennisinfrastructuur van belang. Daarmee worden ontwikkelingen minder 'footloose', wat bijdraagt aan de geografische verankering van een cluster.

Het is goed om helder onderscheid te maken tussen de kennisclusters en de clusterorganisaties. In uw rapport lopen deze termen dikwijls door elkaar. Een cluster bestaat uit diverse (overlappende) netwerken en is zeker niet statisch. Een bedrijf of kennisinstelling kan deel uitmaken van meerdere clusters. Daarmee is de structuur van clusters per definitie complex.

Een clusterorganisatie is een onderdeel van een cluster en beoogt clustervorming te versterken door bijvoorbeeld gebundelde promotie en lobby.

Hoewel u in uw onderzoeksverantwoording zelf aangeeft dat effectmeting niet mogelijk is vanwege de invloed van externe factoren, gaat dit rapport uit van een zekere lineariteit van handelen die een versimpeling van de werkelijkheid is. Zo wordt aanbevolen dat prestatiedoelen vooraf concreter vastgelegd worden en dat meer gestuurd wordt op het bereiken van economische effecten van de activiteiten van de clusterorganisaties. Zeker bij innovatieprocessen is het vaststellen van economische effecten als gevolg van een bepaalde input vrijwel onmogelijk. De uitkomst is onzeker, want het betreft veelal procesmatige handelingen (bijvoorbeeld lobby, makelen en schakelen) en activiteiten met een hoog risicoprofiel.

- *Rol provincies*

Regionaal economisch beleid is een kerntaak van de provincie, zonder dat zij daarbij wettelijke taken heeft. De provincie is vanuit haar beïnvloedingsrol dus aangewezen op stimulerende maatregelen op basis van een gemeenschappelijke visie met anderen en op basis van vrijwilligheid van anderen. De rol van de provincie bij innovatiebevordering is stimuleren, enthousiasmeren, agenderen en het bij elkaar brengen en verbinden van partners. Ook kunnen we ontzorgen en ruimte bieden in de vorm van vergunningen, fysieke ruimte en financiële ruimte.

De legitimering van de overheidsrol bij innovatie is onder meer het feit dat innovatie gepaard gaat met risico's. Die risico's zorgen ervoor dat innovaties niet, minder of later tot stand komen dan maatschappelijk wenselijk is.

U constateert dat de uitvoering van het merendeel van de negen onderzochte projecten achterloopt op de oorspronkelijke planning. Of dat initiatieven uiteindelijk anders tot stand komen dan aanvankelijk gedacht. Hoewel wij dat betreuren, is dit ook inherent aan innovatieprocessen.

- *Sturing in triple helix*

Er bestaat een spanningsveld tussen samenwerking in de triple helix en provinciale sturing. De mogelijkheden van de provincie om de economie te beïnvloeden zijn beperkt. Innovaties komen tot stand in en tussen kennisinstellingen en bedrijven. Dit betekent voor de aansturing, dat wij vooral afhankelijk zijn van onze partners. Bij een accentverschuiving richting valorisatie, zoals u (terecht) aanbeveelt, zal de rol van private partijen alleen maar pregnanter worden.

- *Methodologie*

Om de doelmatigheid van de clusterorganisaties te duiden, beschouwt u de activiteiten van de clusterorganisatie als 'secundair' en de uitvoering van projecten waarbij kennis wordt ontwikkeld en toegepast als 'primair'. Vervolgens rekent u uit, hoeveel subsidie er vanuit de drie noordelijke provincies en het SNN aan de clusterorganisaties wordt besteed en zet u dit af tegen de subsidies van provincies en het SNN aan andere projecten binnen het betreffende cluster. Ons is onduidelijk wat u met deze berekening beoogt aan te geven. Deze 'maat' laat namelijk een aantal zaken buiten beschouwing:

- a. De clusterorganisaties zijn niet alleen bedoeld voor projectontwikkeling. Zij zetten zich ook in voor branding, lobby en makelen en schakelen, zonder dat dit altijd tot subsidieprojecten leidt.
- b. Als gevolg van activiteiten van de clusterorganisaties ontstaan ook projecten die geen subsidies van het SNN en/of de provincies krijgen. Deze projecten blijven in dit onderzoek volledig buiten beeld.
- c. De bijdragen die door provincie en het SNN zijn gegeven vormen slechts een deel van de totale omvang van de middelen die zijn gegenereerd. De mate waarin de (regionale) overheden bijdragen is vaak afhankelijk van het type project. Bijvoorbeeld: hoe dichter bij de markt, des te groter de bijdrage van het bedrijfsleven. Daar komt bij dat de bijdragen die het bedrijfsleven aan zowel de clusterorganisaties zelf, als aan de projecten levert (het multiplier effect) nu ook volledig buiten beschouwing worden gelaten.

Wij zijn derhalve van mening dat deze methodologie geen juist of volledig beeld geeft van de doelmatigheid van de onderzochte clusterorganisaties.

- *Transparantie*

U suggereert op diverse plaatsen in het rapport, dat er onvoldoende transparantie is. Daarmee geeft u aan, dat provinciale staten onvoldoende geïnformeerd worden. Dit signaal nemen we zeer serieus.

Het is niet gebruikelijk, om PS op projectniveau gedetailleerd te informeren over de voortgang. Onze Staten worden geïnformeerd bij de toekenning van subsidies. Vervolgens worden voortgang, bijzonderheden en resultaten vooral meegenomen in de reguliere rapportages. Daarnaast worden er presentaties of werkbezoeken georganiseerd, worden Statenleden uitgenodigd bij bijvoorbeeld (netwerk-) bijeenkomsten, of worden belangrijke (tussen-)stappen gecommuniceerd. Uiteraard bestaat er voor onze Staten altijd de mogelijkheid om vragen te stellen over de voortgang van de beleidsuitvoering.

U plaatst bij elk van de drie clusterorganisaties kritische kanttekeningen ten aanzien van de sturing en beheersing vanuit de provincie. U constateert, dat de provinciale sturing plaatsvindt binnen een spanningsveld tussen afstandelijkheid als toetsende subsidieverstrekker en betrokkenheid bij de uitvoering en realisatie van de provinciale doelen. Conform de bij de provincie geldende beleidslijn zitten er geen provinciale bestuurders in de betrokken stichtingen, omdat de provincie een subsidierelatie met de stichtingen heeft. De provincie is wel vertegenwoordigd in adviserende organen. Wij zijn het met u eens, dat dit ten koste gaat van directe sturingsmogelijkheden. Formeel hebben wij sturingsmogelijkheden via onze subsidievoorwaarden. Deze zijn echter vaak meer indirect en achteraf, waarbij overigens ten aanzien van de SEV opgemerkt moet worden dat de jaarlijkse actieplannen vooraf via de separate GS-sen worden goedgekeurd. In de praktijk opereren de provincies in diverse (informele) overlegstructuren, waardoor er (weldegelijk) zicht is op voortgang en via een adviserende rol eveneens meegestuurd kan worden. Het nadeel hiervan is, dat niet altijd transparant is hoe de provincie hierin opereert.

- *Vergelijking clusterorganisaties*

U constateert diverse verschillen tussen de clusterorganisaties. Wij zien die verschillen ook. U legt hierbij echter geen verband met de uitgangssituatie en de fase waarin het betreffende cluster verkeert. De ontwikkeling van de clusters is sterk afhankelijk van de context waarin het cluster zich bevindt. Er zijn verschillen op het gebied van marktstructuur, internationale oriëntatie, aanbod- dan wel vraaggerichtheid, schaalgrootte van de infrastructuur en grootte van de bedrijven in het betreffende cluster. Daar komt bij dat de drie besproken clusters qua levensduur en ontwikkeling enorm van elkaar verschillen.

- *Beoordeling projecten*

Zoals eerder aangegeven, is de onzekerheid bij innovatieprojecten relatief groot. Die onzekerheid is groter, naarmate projecten verder van de markt af staan. Het is dan ook niet verwonderlijk, dat de door u onderzochte projecten die gerelateerd zijn aan fundamenteel onderzoek de verwachtingen niet (helemaal/tijdig) waarmaken. Vaak is het nut van fundamenteel onderzoek niet meteen duidelijk en blijkt pas later of en zo ja wat er met die kennis kan gebeuren. Anderzijds kan dit type onderzoek geheel onverwachte innovatie-ontwikkelingen op gang brengen. Ook voor andere innovatieprojecten geldt dat de praktijk vaak weerbarstiger is dan aanvankelijk gedacht. Met dit gegeven in gedachten zouden wij uw aanbeveling om bescheidenheid en realiteitszin te betrachten bij het formuleren van ambities ook op projecten van toepassing willen verklaren.

De conclusie dat het merendeel van de bestudeerde projecten de afgelopen doelen niet of niet volledig gehaald heeft binnen de gestelde termijn behoeft nuancering. Uit de tekst kan worden afgeleid dat projecten een bepaalde, onherroepelijk vastliggende, termijn krijgen om doelen te realiseren en dat wanneer projecten hun doelen niet binnen deze termijn halen, de projecten niet succesvol zijn. De werkelijkheid is anders: Zoals bekend, is het EFRO-programma (van waaruit het SNN de meeste clusterinitiatieven ondersteunt) vertraagd van start gegaan. Ook veel projecten zijn later van start gegaan dan was voorzien. Om de uitvoeringstermijn van deze projecten niet te bekorten zijn in veel gevallen de einddata verschoven. Dat projecten op de oorspronkelijke einddatum hun doelen nog niet hebben gerealiseerd, is in dit licht gezien logisch en een direct gevolg van de eerder opgelopen vertragingen. Deze vertragingen houden niet automatisch in dat deze projecten - en daarmee de resultaten - uiteindelijk niet worden gerealiseerd. Dat kan pas worden nagegaan op het moment dat de projecten daadwerkelijk zijn afgerond.

De conclusie, dat lange termijninvesteringen in onderwijs zich slecht verhouden met korte termijnfinanciering van subsidies onderschrijven wij. Aan de andere kant is jong, goed opgeleid talent een noodzakelijke voorwaarde voor groei van de sector. Voor dit dilemma willen wij samen met de sector een oplossing zoeken.

Reactie deelconclusies Clusterorganisatie Energie – Stichting Energy Valley

- Met iedere volgende fase van de Stichting Energy Valley hebben we getracht de "lessons learned" van de voorgaande periode te implementeren en de organisatiestructuur aan te passen met als doel: een transparante en efficiënte organisatie, waarbij bestuurlijk drukte zo veel mogelijk vermeden wordt.
Dit heeft er toe geleid dat er formeel een directiereglement is opgemaakt, waarin de taken van de directeur zijn vastgelegd. Daarnaast is er statutair vastgelegd wat de rol van de Raad van Toezicht is en dat die vier keer per jaar vergadert. Om de subsidierelatie te bewaken tussen de overheden en de stichting komt het Bestuurlijk Overleg Noord Nederland (BONN) halfjaarlijks samen, om de jaarverslagen vast te stellen en de jaarlijkse actieplannen goed te keuren.
Om zich te verantwoorden richting de Provinciale Staten en de Gemeenteraden, biedt de directie van de SEV aan jaarlijks alle partijen te informeren middels een presentatie tijdens een PS vergadering of raadsvergadering. Daarnaast hebben de verschillende colleges hun eigen rapportageverplichtingen binnen de afzonderlijke Energieprogramma's richting hun Provinciale Staten.
- Wij zijn de Rekenkamer erkentelijk voor de opmerking over de kwaliteit van de voortgangsinformatie, die verstrekt wordt door de SEV. We zullen daarom tijdens de mid-term review nadrukkelijk meenemen dat aan de "smartheid" van de actieplannen gewerkt moet worden.
Dit neemt niet weg dat we, vanwege intensieve ambtelijke samenwerking met de SEV, wel degelijk zicht hebben op de mate waarin de SEV haar doelen bereikt.
- De uitbreiding van zowel het takenpakket als de organisatie zelf is een geleidelijk proces geweest, dat niet helemaal synchroon loopt met de subsidieperioden, maar op hoofdlijnen kunnen we zeggen dat:

- a. In SEV1 de nadruk lag op positionering en draagvlak alsmede uitwerking organisatiestructuur en werk/projectenprogramma (focus);
- b. In SEV2 hier ook nadrukkelijk taken voor community building en projectadvies/ondersteuning bijgekomen zijn;
- c. In SEV3 dit verder is ontwikkeld met taak als procesmanager voor het initiëren samenwerkingsprojecten en innovatieve energieconcepten (zoals hubs, ETP's e.d.), alsmede beïnvloeding van relevante beleidskaders (energieakkoord, green deal e.d.)
- d. Tijdens SEV4 (deze periode valt weliswaar buiten de scope van dit onderzoek, maar voor de volledigheid nemen we deze fase ook mee) zijn daar nog weer extra taken bijgekomen voor de uitbouw van Europese samenwerking, ondersteuning bij de opzet van een energieonderwijs en -onderzoekprogramma (Energy Academy Europe) en het informeren van het brede publiek.

Het gaat hier om een opeenstapeling van taken om zo te komen tot uitvoering op het gebied van de Noordelijk breed gedragen focus (het energievizier), u zult begrijpen dat deze extra taken ook extra mankracht vergen.

De totale projectbegroting per jaar van SEV1 tot 4 is toegenomen van ongeveer 1.1 miljoen euro per jaar in 2003, naar 2.9 miljoen euro per jaar in 2012. Het aantal fte's is gegroeid van 1 in 2003 naar 19 fte in 2012.

- U constateert terecht dat de subsidiebijdragen van de Provincies zijn toegenomen, vergeleken met SEV3 is onze bijdrage voor SEV4 inderdaad verdubbeld. Dit heeft te maken met het wegvallen van de SNN-subsidie, alle betrokken overheden hebben ervoor gekozen zelf dit gat op te vullen. Daar staat overigens ook tegenover dat de bijdrage vanuit de marktpartijen tijdens iedere fase is toegenomen. SEV is vanaf de start publiek-privaat gefinancierd. SEV1 werd voor ongeveer 10% privaat en voor SEV4 zijn we overeengekomen dat we op een de bijdrage vanuit de markt van minimaal 35% kunnen we rekenen.
- Tevens constateert u terecht, dat de Provinciale sturing plaatsvindt "binnen een spanningsveld tussen afstandelijkheid als toetsende subsidieverstrekker en betrokkenheid bij de uitvoering en realisatie van de (Provinciale) doelen". Vanwege dit spanningsveld hebben wij er bewust voor gekozen om de publiek en private sturing te scheiden. De Raad van Toezicht bevat derhalve geen leden die zitting hebben in de Raad vanuit hun publieke verantwoordelijkheid. De bestuurlijke sturing vindt plaats via het BONN, zoals hierboven is aangegeven.

Reactie deelconclusies sensortechnologiecluster

- Ten aanzien van Sensor Universe (SU) concludeert u, dat er uiteenlopende opvattingen zijn over de rol van de clusterorganisatie en andere betrokkenen. Wij delen deze constatering. Dit heeft onder andere te maken met de fase waarin het cluster nu verkeert. Omdat het sensorcluster zeer versnipperd en ijl was en bovendien als 'enabling technology' moeilijk herkenbaar, is aanvankelijk vooral ingezet op het uitbouwen van de kennisinfrastructuur en de netwerken. Nu een aantal van deze basisvoorzieningen aanwezig is en men elkaar beter weet te vinden, verschuiven rollen en taken.

- Bij het bepalen van de prestaties wordt een deel van de doelwaarden van SU in feite gerealiseerd via projecten waarbij SU betrokken is geweest. Als het gaat om projecten die zelf ook subsidie ontvangen hebben is het inderdaad, zoals u opmerkt, strikt genomen niet juist om gecreëerde werkgelegenheid aan SU toe te rekenen. Immers, op programmaniveau leidt dit tot dubbeltellingen. Voor SU zelf geeft het echter wel een wat meer kwantitatief beeld van wat met hulp van de clusterorganisatie tot stand gekomen is, naast de overige activiteiten. U refereert in uw conclusies aan de discussie die eind 2010/begin 2011 rond het werkplan van SU gespeeld heeft. Dit werkplan was vooral bedoeld om de activiteiten van SU concreter en beter afrekenbaar maken dan in het goedgekeurde projectplan beschreven was. Vanuit de overheden en SNN was hierom gevraagd, maar het bleek lastig om dit nader te concretiseren. Dit geeft echter wel aan, dat wij - net als u - eraan hechten om de activiteiten van een clusterorganisatie zo afrekenbaar mogelijk te maken. Wij zullen er strenger op toezien dat SU tijdig en helder voldoet aan verantwoordingseisen. Zo nodig wordt hiertoe opnieuw bestuurlijk overleg gestart.

Reactie deelconclusies watertechnologie

- Wij onderschrijven uw conclusie dat het watertechnologiecluster in korte tijd een stevige basis heeft ontwikkeld. Wetsus is in dit cluster een belangrijke speler en is organisch gegroeid tot een erkend topinstituut. Het wetenschappelijk onderzoek van Wetsus heeft geen deel uitgemaakt van uw onderzoek en de conclusies op dit punt kunnen derhalve ook niet op Wetsus van toepassing zijn.
- De bottom-up aanpak van watertechnologie is een proces geweest van vallen en opstaan. Dit is inherent aan de startfase van de levenscyclus van een ontwikkelingsprogramma. Legitimiteit en effectiviteit hebben conform de aanbeveling van uw Rekenkamer daarbij voorop gestaan. De vraag naar transparantie en efficiency kan in deze fase soms de effectiviteit in de weg staan.
- De Rijksfinanciering van Wetsus is helaas niet structureel, maar met inzet van de zogenaamde RijksREP-middelen is inmiddels de financiering tot en met 2020 veilig gesteld.

Reactie aanbevelingen

Tot slot willen wij u graag bedanken voor alle aanbevelingen en op een aantal van de aanbevelingen die u ons hebt gedaan een reactie geven:

- Wij zullen voortdurend kritisch blijven kijken naar de clusterorganisaties, als het gaat om de efficiëntie, maar ook naar onze rol binnen de clusters.
- Binnen SNN zijn we voortdurend scherp op "onze pieken" en zijn daarom dankbaar voor uw suggesties. Daarbij willen wij graag onderstrepen, dat we als regio een consistent en herkenbaar beeld uitdragen, gefundeerd op de intrinsieke kracht van de regio.
- Wij onderschrijven het belang om lessen te trekken uit ervaringen, zowel successen als falen, en dat het goed zou zijn om projecten langere tijd te blijven volgen. Wij gaan zoeken naar een pragmatische manier van monitoring van een aantal belangrijke projecten, zodanig dat de daarvoor benodigde menskracht beperkt kan blijven.

- De SEV houdt werkgelegenheidseffecten bij in de door haar ontwikkelde "energiemonitor". Niet op basis van een al omvattende project-administratie, maar op basis van CBS-data. Deze monitor is reeds twee maal verstrekt aan de Provinciale Staten van alle Provincies. Wij zullen de economische effecten blijven monitoren middels deze "energiemonitor".

Wij zien met belangstelling de behandeling van uw rapport in Provinciale Staten tegemoet en zullen de uitkomsten daarvan meenemen in onze uitvoeringspraktijk.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Groningen:

, voorzitter.

, secretaris.

5.1.2e